

XX ASRDA JAHONDA TA'LIM TIZIMIDAGI GLOBAL TENDENSIYALAR

Erkinova Muxlisaxon Rustamjon qizi

Andijon davlat chet tillari instituti talabasi

Abduraxmonova Diyoraxon Azizbek qizi

Andijon davlat chet tillari instituti talabasi

Komilova Xumoraxon Farxodjon qizi

Andijon davlat chet tillari instituti talabasi

Annotasiya: Maqola XX asrning birinchi yarmida jahon ta'lim tizimlaridagi global tendensiyalarni o'rganishga bag'ishlangan. Bu maqolada, XX asrda jahon ta'lim sohasidagi eng muhim rivojlanishlar va o'zgarishlar ta'riflanadi. Global tendensiyalar, texnologiyalar, ma'lumotlar obmeni, tarbiyaviy qarashlar, va jamiyatda o'zgaruvchilar bilan bog'liq mavzular ko'rib chiqiladi. Bu maqola XX asrning ta'lim tizimlarini muhakama qilish uchun muhim asosdir.

Kalit so'zlar: tendensiya, texnologiya, global, ta'lim, iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy, inklyuziv, kompyuter, internet

Jahon ta'lim tizimi XX asrda keng ko'lamli ijtimoiy-madaniy, iqtisodiy va siyosiy o'zgarishlarni aks ettiruvchi turli global tendensiyalar ta'sirida jiddiy o'zgarishlarga duch keldi. Ta'lim tizimidagi global tendensiyalar kadrlar tayyorlash, ta'lim va shaxsni rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlarni belgilovchi asosiy omilga aylandi. Ushbu maqolada biz XX asrda jahon ta'lim tizimidagi asosiy global tendensiyalar va ularning zamonaviy ta'lim amaliyoti va strategiyalarini shakllantirishga ta'sirini ko'rib chiqamiz. Yigirmanchi asr global ta'lim tizimining misli ko'rilmagan o'zgarishlariga guvoh bo'ldi. Ijtimoiy, iqtisodiy va texnologik o'zgarishlar tufayli ta'lim tizimi zamonaviy dunyoning o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish uchun jiddiy o'zgarishlarga duch keldi. Ushbu maqolada ta'limning asosiy global tendensiyalari ko'rib chiqiladi. XX asr,

ularning omillari va oqibatlarini aniqlash ushbu tendentsiyalarni tushunish ta'limning hozirgi holatini tushunish va kelajak uchun strategiyalarni shakllantirish uchun juda muhimdir. XX asrda jahon ta'lim tizimi turli global tendentsiyalar ta'sirida jiddiy o'zgarishlarga duch keldi. Ushbu maqolada biz ushbu davrda ta'limni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini ko'rib chiqamiz.

Birinchidan, ta'lim olishning qulayligi ortib borayotganini ta'kidlash kerak. Dunyoning ko'plab davlatlarida amalga oshirilayotgan ijtimoiy islohotlar va qonun hujjatlarining qabul qilinishi natijasida ta'lim aholining keng qatlamlari uchun qulay bo'ldi. Bu o'quvchilar sonining ko'payishiga va savodxonlik darajasining oshishiga olib keldi.

Ikkinchidan, ta'limda texnologiyaning rolini kuchaytirish muhim jihat bo'ldi. O'quv jarayoniga kompyuterlar, internet va boshqa zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi o'rganishga yondashuvni va bilimlarni uzatish usullarini sezilarli darajada o'zgartirdi. Bu, shuningdek, onlayn ta'lim va masofaviy ta'limning rivojlanishiga olib keldi.

Uchinchi muhim jihat - amaliy mashg'ulotlarga va zamonaviy dunyoga muvaffaqiyatli moslashish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirishga e'tiborni kuchaytirish. Ta'lim dasturlari amaliy tajriba, kasbiy tayyorgarlik va muloqot, ijodkorlik va muammolarni hal qilish kabi yumshoq ko'nikmalarni rivojlantirish elementlarini tobora ko'proq o'z ichiga oladi.

Nihoyat, XX asrda ta'limni rivojlantirishning global tendentsiyalari talabalar va o'qituvchilarning xalqaro almashinuvi, shuningdek, madaniyatlararo ta'lim va xalqaro standartlarni o'qitishga e'tiborning kuchayishi bo'ldi.

Xulosa qilib aytganda, XX asrda ta'limni rivojlantirishning jahon tendentsiyalari yanada qulayroq, texnologik jihatdan ilg'or, amaliy va xalqaro yo'naltirilgan bo'lishga intilayotgan zamonaviy ta'lim tizimining shakllanishida o'z ifodasini topdi.

Jahon ta'lim tizimida global tendentsiyalar o'rganilayotgan XX asrda, ko'p muhim masalalar va muammolar mavjud. Bu orasida, onlayn ta'limning o'ziga xos o'rin olishi,

texnologiyalar bilan ta'minlash, inkluziv ta'limning rivojlanishi, zamonaviy ma'lumot texnologiyalarining integratsiyasi va muhitni saqlash muammolari katta e'tibor bilan muhokama qilinadi. Bu tendensiyalar bilan birga, ta'limning globalizatsiyasi va uning istiqbollari ham yaxshi o'rganiladi. XX asrda butun dunyoda ta'lim tizimi sezilarli o'zgarishlarga duch keldi. Global tendensiyalar ta'lim olish imkoniyatini oshirish, ta'limga yangi yondashuvlarni ishlab chiqish, texnologiyani o'quv jarayoniga integratsiyalash va iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish uchun ta'limning ahamiyatini yanada kengroq e'tirof etishni o'z ichiga oladi. Biroq, bu o'zgarishlar bilan birga ta'lim olishda tengsizlik, ta'lim sifati, mehnat bozorining tez o'zgaruvchan ehtiyojlariga moslashish kabi yangi muammolar ham paydo bo'ldi.

XX asr davomida jahon ta'lim tizimi asosiy maqsad va vazifalarni hal qilishga qaratilgan turli tendensiyalar va o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Ushbu global tendensiyalarning asosiy maqsad va vazifalaridan ba'zilari quyidagilardan iborat:

1. Ta'lim olish imkoniyati. XX asrda ta'lim tizimining asosiy maqsadlaridan biri ijtimoiy-iqtisodiy holati, jinsi yoki geografik joylashuvidan qat'i nazar, barcha shaxslarning ta'lim olish imkoniyatini oshirish edi. Umumjahon boshlang'ich ta'limni rivojlantirish va butun dunyo bo'ylab ta'lim olish imkoniyatidagi tafovutlarni kamaytirishga qaratilgan sa'y-harakatlar amalga oshirildi.

2. Ta'lim sifati. Yana bir muhim maqsad talabalarga berilayotgan ta'lim sifatini oshirish edi. Bu talabalar tez o'zgaruvchan dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar bilan jihozlanishini ta'minlash uchun o'qitish metodologiyasini, o'quv dasturlarini ishlab chiqish va baholash amaliyotlarini takomillashtirishni o'z ichiga oladi.

3. Tenglik va inkluzivlik. Ta'limda tenglik va inkluzivlikni targ'ib qilish XX asrdagi global tendensiyalarning asosiy yo'nalishi edi. Gender tafovutlarini kamaytirish, marginal va zaif aholining ehtiyojlarini qondirish va barcha talabalarning turli ehtiyojlarini qondiradigan inkluziv ta'lim muhitini yaratish bo'yicha sa'y-harakatlar amalga oshirildi.

4. Uzluksiz ta'lim. Bilimga asoslangan jamiyatda uzluksiz o'rganish muhimligini tan olgan holda, XX asrdagi ta'lim tizimi barcha yoshdagi shaxslar uchun umrbod ta'lim imkoniyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Bunga kattalar ta'limi, kasbiy tayyorgarlik va malaka oshirish dasturlarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha tashabbuslar kirdi.

5. Innovatsiyalar va moslashish. Texnologiya va globallashtirish taraqqiyoti dunyoni o'zgartirar ekan, ta'lim tizimi innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashga va talabalar o'rtasida moslashishni rag'batlantirishga intildi. Bunga yangi texnologiyalarni sinflarga integratsiya qilish, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish hamda talabalarni tez rivojlanayotgan ishchi kuchi talablariga tayyorlash kiradi.

Ushbu maqsad va vazifalarni hal qilish orqali XX asrdagi ta'lim tizimidagi global tendentsiyalar insonni zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatga tayyorlaydigan yanada inklyuziv, adolatli va samarali ta'lim tizimini yaratishga qaratilgan.

Yana bir boshqa ma'lumotlarga qaraganda, XX asr davomida ta'lim tizimida ko'plab o'zgarishlar va o'zgarishlar ro'y berdi, bu ta'limning umumiy global tendentsiyalarini aks ettiradi. XX asrda turli mamlakatlarda amalga oshirilgan asosiy maqsad va vazifalarga quyidagilar kiradi:

1. Barcha fuqarolar uchun ta'limning mavjudligi. XX asrdagi asosiy maqsadlardan biri ijtimoiy mavqei, jinsi va millatidan qat'i nazar, aholining barcha qatlamlari uchun ta'lim olish imkoniyatini ta'minlash edi. Shu munosabat bilan majburiy ta'lim dasturlari joriy etildi, bepul ta'lim imkoniyatlari kengaytirildi, ozchilik guruhlarini o'quvchilarini qo'llab-quvvatlashning turli shakllari yaratildi.

2. Ta'lim sifati. XX asrdagi global tendentsiyalarning muhim jihati talabalarning zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli ishtirok etishi uchun zarur bo'lgan tegishli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari uchun ta'lim sifatini oshirish edi. Bunga erishish uchun o'quv dasturlari, o'qitish uslublari va bilimlarni baholashda islohotlar amalga oshirildi.

3. Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar. XX asr yangi texnologiyalar va o'qitish usullarining paydo bo'lishi bilan ta'limda sezilarli yutuqlarga erishdi. Ta'lim jarayonini

sezilarli darajada o'zgartirgan kompyuterlar, internet, masofaviy ta'lim, loyiha asosida o'qitish va boshqa innovatsiyalar joriy etildi.

4. Ta'limning globallashuvi. Jahon iqtisodiyoti va jamiyatining jadal rivojlanishi bilan barcha mamlakatlar globallashuv muammolariga duch kelmoqda. Bu xalqaro ta'lim dasturlari, talabalar va o'qituvchilar almashinuvi, shuningdek, xalqaro miqyosda tan olingan ta'lim standartlari faol rivojlana boshlagan ta'lim tizimida ham o'z ifodasini topdi.

Shunday qilib, XX asrda ta'lim tizimining maqsad va vazifalari ta'limning qulayligi va sifatini ta'minlash, innovatsiyalarni joriy etish va globallashuvga moslashishga qaratilgan edi. XX asrda butun dunyo bo'ylab ta'lim tizimlari bir qator global tendensiyalar va muammolarga duch keldi. Rivojlanishning asosiy yo'nalishlari qatoriga ta'limni keng ko'lamda kengaytirish, o'quv dasturlari sifatini oshirishga intilish, ta'lim jarayonida texnologiyalarning rolini kuchaytirish, ta'limning globallashuvi va inklyuziv ta'limga e'tiborni kuchaytirish kiradi. Asosiy yutuqlardan biri ijtimoiy yoki iqtisodiy farqlarga qaramay, ta'limning keng aholi uchun ochiqligini ta'minlash edi. Global ta'lim muhitini targ'ib qilish xalqaro ta'lim dasturlarini ishlab chiqishga va talabalar va o'qituvchilar almashinuviga olib keldi. Ta'limdagi innovatsiyalar ham muhim sa'y-harakatlar bo'ldi, jumladan, yangi texnologiyalar, o'qitish usullari va baholashni joriy etish. XX asr zamonaviy dunyo muammolariga javoban ta'lim tizimlarining doimiy rivojlanish va takomillashtirishga intilishi bilan ajralib turdi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Asqar Zununov - Pedagogika nazariyasi 56-58 bet.
2. Bekimbetova A. Xalq pedagogikasida yoshlarga aqliy tarbiya berish an'analari. Nukus 2018.28-bet.
3. Yo'ldosheva S. Xalq urf-odatlarini va an'analari. Toshkent 2013. Ijod duyosi nashryoti. 88-bet.
4. Mutalipova M.J. Xalq pedagogikasi. Toshkent 2015. Fan va texnologiya nashryoti. 78-80-81 betlar.
5. Yuldosheva S. Xalq urf-odatlarini va an'analari. -T.: Izhod dunyosi. 2003. 88 bet.
6. Xodjayev X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik. -T."Sano standart" nashriyoti. 2017.
7. Khaydarov S. A. (2021). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. International scientific and practical conference. CUTTING EDGE-SCIENCE. In Conference Proceedings (pp. 41-43).
8. Mirzakarimova M. CLIL TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA O'QUVCHILARNING TADBIRKORLIK KO'NIKMAALARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION METOD VA VOSITALAR //Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi. – 2023. – №. 6. – C. 410-415.
9. Mirzakarimova M. M., Uzoqjonova M. D. Q. O'zbekistonda chiqindilarni qayta ishlash muammolarini o'rganish va bartaraf qilish //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 11. – C. 78-83.
10. Mirzakarimova M. M., Uzoqjonova M. D. Q. Scientific and pedagogical activity of Imam al-Bukhari //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 12. – C. 321-324.
11. Mirzakarimova M. M. et al. "Avesto" va pedagogik fikrlar rivoji //Science and Education. – 2024. – T. 5. – №. 2. – C. 224-228. Retrieved from <https://www.openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/6696>
12. Mirzakarimova M. M. et al. Pedagogik mahoratning shakllanishi va rivojlanishi //Science and Education. – 2024. – T. 5. – №. 3. – C. 264-269.
13. MADAMINJONOVNA M. M. XORIJIY TILLARNI TADBIRKORLIKKA YO 'NALTIRIB O'QITISHNING DIDAKTIK ASOSLARI //Nova. Pub. – 2022. – C. 1-128.
14. Madaminjonovna M. M. Zamonaviy sharoitlarda umumta'lim fanlarini tadbirkorlikka yo 'naltirib o'qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – T. 1. – №. 4. – C. 216-222.
15. Madaminjonovna M. M. Umumta'lim fanlarini tadbirkorlikka yo 'naltirib o'qitish tizimi //Science and Education. – 2020. – T. 1. – №. 4. – C. 97-103.
16. Madaminjonovna M. M. K. L. METHODOLOGY OF EDUCATIONAL TEACHING OF GENERAL SCIENCES. Retrieved from <http://xn--e1aajfpeds8ay4h.com.ua/menus/view/202/>.

17. Mirzakarimova M. EFFECTIVENESS OF STUDENTS'ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES //Академические исследования в современной науке. – 2023. – Т. 2. – №. 8. – С. 92-94.

18. Mirzakarimova M. M. The Necessity to Develop Students' Entrepreneurial Skills in English Classes //Telematique. – 2022. – С. 7128-7131.

19. Мирзакаримова М. М. ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL “INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY”. – 2020. – Т. 1. – №. 1. – С. 63-65.

20. Madaminjonovna M. M. Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies //International Journal of Human Computing Studies. – 2023. – Т. 5. – №. 3. – С. 15-17.